

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 10

KOPER, 5. maja 1950

Cena 2 din

KARL MARKS PROSLAVA PRAZNIKA DELA V KOPRU

genialni voditelj revolucionarnega delavskega gibanja

Ime Marks je znano mlademu vsakemu slovenskemu dečkovemu človeku. O njem se je govorilo pri nas že začel Avstrije, ko so nastajale prve delavske organizacije. Ko so italijanski imperialisti zasedli Julijsko Krajino, je postajal jarem, ki ga je prenašalo naše delovno ljudstvo, vedno težji. Revolucionarnemu delavskemu gibanju se zdaj tudi pri nas priključujejo v vedno večji meri delovni kmetje, ki so spoznali da se KP najdosledneje in najuporneje bori proti vsem oblikam izkoriščanja delovnega ljudstva, da je ta zgodovinsko poklicana, da vodi celotno borbo delovnega ljudstva. V tem času je naš delovni človek še bolj razumel Marksovo učenje in še krepkeje branil svoje pravice. Ko je KP stopila na čelo narodnoosvobodilnega gibanja, je bilo našemu delovnemu ljudstvu jasno, da ga s KP vodijo tudi Marks, Engels in drugi tvorci revolucionarnega gibanja.

Karl Marks se je rodil na današnji dan pred 132 leti v malem mestecu Trieru v Porenju. Tudi Engels je bil iz Porenja. Ze izza njunih mladih let je tankaj bujno cvetela industrija. Proletariat je bil v polni rasti. Ko sta Marks in Engels doraščala, je imel za seboj že trde borbe. Marksu kot mlademu vseučiliščniku se je zastrudilo početje pruskih junkerjev in prav tako nemške buržoazije, ki je že takoj ob svojem rojstvu odkrivala svoje protiljudsko razpoloženje. Odpovedal se je raje državni službi, kakor pa zbral pot kapitulacije. V emigracijo je moral kmalu po svojem prvem uspešnem delu v Porenju. Tu je postal komunist in tu začel njegova trnjeva pot. S svojim osebnim zgledom je pokazal, da sama revolucionarna teorija ni dovolj, da je potrebna tudi revolucionarna praksa, to je končna borba proti izkoriščevalcem! Marks se je posvetil enemu in drugemu. Skupaj z Engelsom sta dala revolucionarnemu delavskemu gibanju KOMUNISTIČNI MANIFEST, prvi revolucionarni borbeni program! Marksovo delo na področju politične ekonomije ter filozofije odkriva v njem genija. Zgradba v starih teorijah in bajkah je padla. Marksovi ter Engelsovi nauki so si naglo utirali pot. Srednji vek in z njim tudi »nauki« novih izkoriščevalcev, buržoazije, niso vzdržali kritike. S teorijo o znanstvenem socializmu je Marks verno tolmačil najgloblje težnje delavskega razreda in delovnega ljudstva na splošno. Ves nadaljnji razvoj revolucionarnega delavskega razreda in delovno-revolucije gibanja ter zatiranih narodov

Iti hočemo naprej po poti pridobitev socialistične revolucije

Praznik prvega maja je bil v Kopru posebno svečan. Iz vseh krajev koprškega okraja so prišle številne skupine delavcev in celotni delovni kolektivi. Ob 11. uri dopoldne se je pričela veličastna povorka, pregled delovnih sil. Oddelki jugoslovanske armade, parti-

zani, člani sindikalnih podružnic na vozilih ter s številnimi grafikonci in risbami, ki so prikazovali dosežene uspehe od lanskega prvega maja. Videli smo med delavci študente, pionirje, mladince in mladinke v telovadnih oblekah. Številni transparenti so izražali soglasno voljo in pripravljenost našega istrskega ljudstva, da ne nikoli več povratka časov izkoriščanja in nacionalnega zatiranja. To voljo so ponovili tudi govorniki na zborovanju, ki je bilo na do zadnjega kotička napolnjenem Titovem trgu. »Iti hočemo naprej po poti pridobitev socialistične revolucije, okrepitve ljudske oblasti in za uresničenje gospodarskega načrta s tem, da bomo podvojili napore za dvig produkcije in poglobili slovansko-italijansko bratstvo in tako odločno odgovorili na kampanjo imperialistične reakcije in kominformističnih izdajalcev.« Te besede so točno označile voljo istrskih delovnih množic.

hodnih zastavic, organizacijam Koprškega okraja, ki so se najbolj izkazale v prvomajskem tekmovanju. Prvo zastavico so podelili Slovensko-italijanski antifašistični zvezji iz Baredov. Za njimi so prejeli prehodne zastavice razni delovni kolektivi in kulturne skupine.

Kolektiv Edilita pa jo je obdržal za stalno, ker si jo je osvojil že trikrat.

Sledil je drugi del programa, in sicer nastop telovadcev. Prvi so nastopili s svojimi prostimi vajami pionirji od 6-10 let, nato od 10 do 14 let, ter so se eni kot drugi izredno dobro izkazali. Pred nastopom mladincev so bile razne športne tekme: tek na 100 m med začetniki Pulja, Reke in STO-ja, pri čemer je zmagal tekač iz Pulje. Posebno zanimanje velikanske množice gledalcev je izzval pomorski tehnikum iz Pirana, ki je izvajal skoke na orodju. V teku na 800 m pa je zmagal Koprčan Abram. Nato pa sta nastopili še folklorni skupini iz Dekanov in Vamganeta, ki sta izzvali pri množici izredno navdušenje.

Naši ljudje so dokazali, da se zavedajo tega velikega dne, ki ga letos proslavljajo v času, ko je strnjena proti našim pridobitvam vsa domača in tuja reakcija od imperialističnih šovinistov do kominformistov, in so pokazali vsemu svetu, da so danes bolj kot kdaj koli poprej združeni Slovenci, Hrvatji in Italijani v enotni fronti v obrambi pridobitev socialistične revolucije na tem ozemlju.

Praznik prvega maja se je proslavil v Kopru od zgodnjih jutranjih ur do poznega večera v prazničnem razpoloženju. Po Koprskem posameznih republik. Jugoslovanski narodi so še enkrat odločno odgovorili vsem klevetam,

Prvomajske proslave v FLRJ

Z lastnimi močmi opremljamo armado - branimo neodvisnost naše socialistične domovine

V jugoslovanski prestolnici je bilo naznanjeno praznovanje prvega maja s topovskimi salvami. Ob 8. uri so se začeli vrstiti oddelki paradno oblečene vojske z vso moderno opremo mimo tribune, kjer so bili maršal Tito, člani CK KPJ in člani vlade, inozemski diplomatski predstavniki in delegati sindikalnih in mladinskih organizacij. Pred očmi velikanske množice ljudstva, ki se je zbralo na obeh straneh glavnih ulic, so zdrdrali v povorki 36 ton težki tanki domače izdelave, potem edinice motorizirane

je v polni meri potrdil pravilnost Marksovih naukov!

V svoji borbi se je Marks pokazal dolednjega tako kot znanstvenik in tudi kot vodja mednarodnega revolucionarnega delavskega gibanja, to je I. Internacionalne. Vedno je poudarjal, da mora biti komunistična morala prav posebno trdega kova. Metoda klevet ter podtikanja, ki jo danes uvajajo kominformisti mu je bila popolnoma tuja.

ne pehote, oddelki težke artilerije, padalci, oddelki mornarice in letalstva, ter več tisoč kamionov domače proizvodnje.

»Opremljamo armado z lastnimi silami — branimo neodvisnost naše socialistične domovine — Vse za naše jugoslovansko ljudstvo!« je pisalo na transparentih, ki so bili na vozilih.

Oddelkom vojske so sledile v povorki skupine udarnikov, racionalizatorjev, novatorjev in odlikovancev z redom dela iz vse države.

Med tisoči in tisoči državnih, narodnih in rdečih zastav so manifestanti nosili velike portrete Marxa, Engelsa, Lenina, maršala Tita ter članov jugoslovanske vlade in CK KPJ. Delavci in člani športnih društev iz jugoslovanske prestolnice in drugih krajev so se več ur vrstili v mimohodu mimo slavnostne tribune. Povorka je štela nad 320 tisoč ljudi.

Velikanska povorka, pregled socialističnih sil nove Jugoslavije, je končala okoli 14. ure po šestih urah nepretrganega mimohoda. Veličastne proslave so bile tudi v Ljubljani, Zagrebu in v vseh prestolnicah posameznih republik.

Jugoslovanski narodi so še enkrat odločno odgovorili vsem klevetam,

izrazili so svoj ponos nad doseženimi uspehi ter odločnost pri izgradnji socializma v Jugoslaviji.

pru so ves dan donele slovenske in italijanske partizanske pesmi, zvečer pa so na vseh koncih igrale godbe in ljudstvo je zaključilo praznik s prosto zabavo.

Prav tako so praznovali praznik dela in borbe tudi v Bujah. V povorki so prikazali delavni ljudje bujskega okraja svojo delavnost od osvoboditve do danes. To je bilo razvidno iz raznih grafiknov in napisov. Po povorki je bilo na glavnem trgu veliko zborovanje, kjer so govorili okrajni sekretar LF tov. Vok, Gorjan in Medini. Govorniki so povedali pomen praznovanja 1. maja v novi Buiščini in razmah delovnega ljudstva pri gradnji socializma.

S POGLABLJANJEM BRATSTVA MED SLOVENCMI IN ITALIJANI ODGOVARJAMO DOMACI IN TUJI REAKCIJI

Prvi maj v Trstu

Resnično demokratične množice so praznovale v duhu borbe proti imperializmu in revizionizmu

Ljudska fronta je praznovala prvi maj z dobro uspešnim manifestacijami, pri katerih so sodelovale velike množice ljudstva. Ob petju partizanskih pesmi in pesmi dela se je zbrala na trgu »Rotonda« velika množica ljudi: telovadci, člani množičnih organizacij, bivši partizani in sindikalisti, ki so nosili slovanske zastave z rdečo zvezdo. Kot govornika sta nastopila Bortolo Petronio in Franc Stoka, ki sta ozirajoč na delovanje likvidatorjev enot

nosti delovnega ljudstva v Trstu, ki podpirajo s svojim nesramnim zadržanjem politiko imperialistov.

Med dolgi ovacijami je govoril tudi Giorgio Mazzoni, ki je prinesel poročila bivših partizanov in komunistov iz Pia Monte.

Na popoldan-kaj proslavi je bilo zbranih na stadijnu 1. maj na tisoče in tisoče ljudi. Prikorakali so telovadci, ki jih je bilo okoli 1200. Mogočno je plapolal v vetru grščanska delovna likvidatorjev enot.

Naprej po poti naukov naših velikih učiteljev MARKSA, ENGELSA in LENINA

Agrarna reforma je rešila naše kmete neglede na narodnost

Nad cesto, ki pelje iz Koprja v Izolo, stoji nekoliko ob vznožju Svetega Marka še dokaj veliko poslopje, podobno graščini. V prejšnjih časih je tu živel grof Toto, ki je posedoval okolišnji nad 120 ha zemlje, to se pravi skoraj polovico prednje strani hriba Sv. Marka. Poleg tega je še imel ogromna posestva v okolici Koprja. Povsod je imel kolone, ki so mu obdelovale zemljo. Vsako leto je Toto prejemal polovico vseh pridelkov, medtem ko so se z drugo polovico preživljali vsi koloni, ki jih je imel dvanaest samo pod Sv. Markom. Med te so spadali tudi Argentovi, potomci italijanske rodbine. Argentovi so živeli preden so prišli pod Sv. Mark, nekje na Pradah, toda vedno na Totovem posestvu. Tu stanujejo dvaindvajset let in vsi marsikaj preživeli v tem času.

Argentovih je bilo dvanaest v družini. Grof Toto jim je dal 32 tisoč kvadrat metrov zemlje in dve tesni sobi s kuhinjo, kamor so Argentovi spravili pod streho svojo »mizerijo«. Takrat so bili otroci še majhni in je moral Argentov Carlo garati za vse, da so se preživljali. Tako ni Carlo dolgo vzdržal, ker je bil ves izčrpan od dela. Nekoga dne je globoko premišljeval kam naj bi se obrnil, da mu kdo posodi nekaj lir, da bi kupil otrokom kruha. Sam ni vedel kako in kaj. Sosedje so bili vsi podobni njemu, pa jih tudi ni dodobra poznal, zato se jih ni niti upal prositi posojila. Pozimi je bilo in ne kam se je moral odločiti. Ni bilo drugega izhoda kot, da se odločil k Totu in ga prosil posojila. Sel je, toda prvič in drugič se je vrnil prazen. Sele tretjič, ko se je šel prositi grofa, mu je ta nekaj vrgel in zagodrnjal: »Glej, da mi vrneš!« Dal mu je sto lir. Preden je šel domov, je šel v trgovino in napravil »spezo« ker so ga doma težko čakali. Tako se je zgodilo z Argentovimi večkrat. Ko je bila dobra letina, je bilo tudi za nje bolje, ker so si lahko poravnali dolg, ki so ga napravili pozimi. Ceravno so se Argentovi težko preživljali, je vendar v njih rasel pogum in vera v boljšo bodočnost. »Stari ljudje pravijo, da po slabem pride dobro, toda to dobro ne bo padlo samo z neba, če ga ne bomo sami izvojevali«, pripoveduje Carlo.

Ko so dorasli otroci, se življenje pri Argentovih ni veliko spremenilo. Starejši sin Carletto je moral že 1941 k vojakom. Prav tako sta morala od doma nekoliko pozneje tudi sina Angelo in Marietto, ki sta po razpadu Italije šla k partizanom, tako da je stari Argentov ostal zopet sam in s svojimi žulji preživljal ostalo družino. Kljub temu pa ni nikdar obupal. Njegova vera v zmago izkoriščenih je bila neomajna. Med narodno osvobodilno borbo je dal vse, kolikor je bilo v njegovih močeh za stvar, ki je tudi zmagala.

Kot je sabel fašizem, tako so se ostrili odnosi med Argentovimi in Totom. Takoj po zlomu Italije, ko se je Toto preselil v mesto, so mu morali Argentovi vlačiti na dom polovico pridelkov. Vendar je šlo h koncu tudi to. Glas o partizanih je prihajal vedno bliže in bliže. Celo v mestih so se širili glasovi, da so »ribelci« kakor so tedaj imenovali partizane, zasedli že polovico Istre. Toda to ni bilo samo govorjenje, to so bila tudi dejstva, ki jih ne more nihče izbrisati iz naše zgodovine.

Pomlad 1945 leta je prinesla tudi Argentovim nekaj, po čemer so hrepeneli vse življenje. Carlo je bil tedaj sodnik vseh organizacij. Nihče ga ni podil, da naj zapusti Istro, ker je Italijan. Obratno, med Italijani, Slovenci in Hrvati se je rodilo novo bratstvo in enotnost, za katerim stremijo vsi svobodoljubi sveta in v kakršnem živijo danes jugoslovanski narodi.

Dne 1. decembra 1946 leta in 9. februarja 1947 leta pa je Ljudska oblast tudi z uradnimi odloki uresničila to, kar so si koloni in polovinarji priborili med narodno-osvobodilno vojno. Ta pridobitev je bila rešena tako: »Zemljo tistemu, ki jo obdeluje«.

Med 2.200,77 ha zemlje, ki je bila odvzeta 626 gospodarjem, izkoriščevalcem, so dobili tudi Argentovi 28.000 kv. m, od te 16.000 kv. m orne, ostalo pa pašnike. Argentovi niso dobili samo to. V poslopju, kjer se je prej bahal Toto, živijo in se veselijo danes Argentovi. Poglejte, kaj izjavlja stari Carlo o svojem današnjem življenju: »Nikoli v življenju nisem imel manj skrbi kot danes, potem pa naj le govorijo v Trstu, da je pri nas teror.«

Toda sovražniki v Trstu in drugod ne govorijo samo o nekem terorju pri nas, ampak hočejo prikazati s svojimi lažmi našo agrarno reformo kot sredstvo za izpodirvanje italijanskega kmeta s tega ozemlja, to se pravi, da hočemo s tem odvzeti italijanskim kmetom zemljo in jo dati slovenskim kmetom. Po njihovem mnenju notentakem ni več pri nas italijanskih kmetov. Ali ni to čisto podla izmišljotina?

Medtem ko si oni ustvarjajo tako »teorijo« o izvedbi naše agrarne reforme, naj jim bo družina Ar-

genti za primer, da je bila naša agrarna reforma pravilno rešena in da je rešila na stotine italijanskih kmetov izpod kolonata in polovinarstva. GB

Marks je stal trdno na stališču, da mora vladati med narodi popolna enakopravnost! Ko se danes spominjamo Marksovega zgodovinskega dela, njegovega vzornega političnega delovanja, nam stopa živo pred oči vsa kominformistična plitkost, umazano izdajstvo ter puhlo besedičenje, ponovno najdemo v Marksovih naukih potrdilo, da je KPJ na pravilni poti in, da je ni sile ki bi mogla zavreti gradnjo socializma v FLRJ in ne zadržati veliki polet delovnega ljudstva v IO!

Zadruga v Ankaranu bi lahko dosegla še boljše uspehe

Uspehi, ki jih dosegajo naše kmečke delovne zadruge, so iz dneva v dan vidnejši. Vendar bi ti uspehi bili brez nadaljnega boljši če bi našim zadrugam pomagala tudi tista gospoda, ki je zaposlena do 14 ure in se potem spreha in lenari po kavarnah.

Tovariš Tito je rekel: »Zgraditi socializem ni lahka stvar; to mora vedeti vsak naš delovni človek.«

Torej če vzamemo ljudi, ki ne dajo od sebe kar bi lahko, ne moremo mimo, ne da bi spregovorili nekaj besedi, s katerimi bomo seznanili naše ljudstvo, kje tiče vzroki zaviranja našega razvoja. Takih primerov imamo več. Zaenkrat pa si bomo pogledali tipičen primer iz Ankarana.

Kmečka delovna zadruga iz Ankarana zelo napreduje. Če pogledamo stanje zadruge ob njeni ustanovitvi, to je od novembra leta 1948 pa do danes, bomo videli velike razlike tako pri zadrugni imovini kakor tudi pri organizaciji dela in pravilni razporeditvi delovne sile. Ob ustanovitvi je posedovala zadruga 14 družin s približno 80 ha zemlje, 15 glav goveje živine, 20 prašičev, nekaj plugov in vozov ter ostale ropotije. Danes poseduje zadruga 46 družin nad 140 ha zemlje, 50 glav goveje živine, poleg prašičev, ki jih imajo zadrugniki posamezno, ima zadruga 48 prašičev, razne poljedelske stroje, med temi: mlatilnico, traktor, kosi in stroj, sejalni stroj in drugo. V kratkem bodo kupili tudi kamion. Do danes so sami preuredili živinjski hlev, svinjak in druga poslopja. V načrtu imajo že v tem letu preurediti gnojnično jamo, zgraditi nov svinjak, vodnjake, vodovode in podobno.

Iz vsega tega vidimo, da zadruga zelo napreduje, s tem pa ne smemo reči, da nima zadruga pomanjkljivosti in težav. Da, tudi te ima. Knjigovodstvo imajo zelo slabo, kajti to je odvisno od izobraženih kadrov. In takih kadrov zadrugi primanjkuje. V začetku so imeli dobrega knjigovodjo tov. Pri. možiča, pa so jim ga kmalu tako rekoč ukradli ter ga premestili v Koper.

Delovna konferenca našega učiteljstva

Vršila se je dne 4. maja v Koprju. Take konference so postale že tradicionalne in dober del napredka pri vzgojnem in učnem delu je njihova zasluga. Usmerjajo delo, dajejo napotke in pobude, pa tudi konstruktivno kritiko dela.

Tov. prof. Gajškova je podala zanimiv in izčrpen referat, ki ga je dopolnila debata. Šolska nadzornika sta razčlenila delo učiteljstva z ozirom na delovni in učni načrt. Opozarjala sta na poednost, kjer bo moralo zastaviti učiteljstvo vse svoje sile, da doseže predvidene uspehe. O ljudsko prosvetnem delu je govoril tov. Marion. Sledil je razgovor o vseh tekočih stanovskih zadevah.

Ob zaključku konference so bile razdeljene marljivim učiteljem denarne nagrade.

PRVI MAJ PO SVETU

V Degasperijevi Italiji fašisti in karabinerji proti delavcem

Tudi v Italiji so proslavili prvi maj s številnimi manifestacijami. Prebivalstvo je želelo dati tem proslavam značaj manifestacije za mir in svobodo. V Rimu je generalni sekretar splošne zveze dela Di Vitorio govoril pred več deset tisoč glavno množico. Po končanem govoru se je razvila povorka po mestnih ulicah.

V Celanu pri Chietiju pa je prišlo do hudih incidentov. Karabinerji so napadli delavce ter ubili dva, štirje pa so bili ranjeni. V zvezi s tem dogodkom je tajništvo Splošne zveze dela objavilo poročilo. Poročilo pravi, da se je v tem mestu zbrała na trgu množica kmečkih delavcev, ker je pričakovala, da bodo objavljena imena tistih delavcev, ki so vzeti v službo za poljska dela. Nenadoma so pridrevli na trg karabinerji in polkuzali razgnati delavce. Pri tem so uporabljali strelno orožje. Spremljali so jih fašisti, ki so prav tako streljali na delavce.

V Parizu je bila razgibana povorka Splošne konfederacije dela, ki so se je udeležili predstavniki raznih političnih organizacij. Videli so jih fašisti, ki so prav tako streljali na delavce.

Popoldne sta bili dve zborovanji. S trga pred Bastilijo so odšli zborovalci do trga »Nations«, med tem ko je na drugem koncu Pariza v Bois de Boulogne govoril članom svoje stranke general De Gaulle.

V Berlinu sta bili dve manifestaciji, in to ne daleč druga od druge, na obeh straneh demarkacijske črte, ki deli mesto. Komunisti so zborovali v glavni ulici ki vodi Lust Garden, drugo zborovanje pa je bilo na trgu Republike. Na obeh straneh so plapolale črno-rdeče-zlate zastave Qeinarske republike, ki so jih prevzele tudi Zvezna nemška zapadna republika.

ANSA išče pri nas mučenike

Ker je italijanska uradna agencija »Ansa« objavila, da so našli ljudje iz Lubičev-Marušiči Lubicha Antona iz iste vasi ubitega zaradi tega, ker ni hotel voliti, smo se hoteli osebno prepričati o resničnosti te vesti, ki so jo povzeli skoraj vsi italijanski reakcionarni in informbirojevski časopisi.

To smo lahko ugotovili, ker je vasica majhna in biva jo v njej samo kmetje. Od prvega mimoidočega smo zvedeli, da biva v vasi samo en Lubich Anton in pokazal nam je tudi njegovo hišo. Vstopili smo in našli štiri otroke, od katerih nas je eden pospremil k »mrtvem« očetu na polje, kjer je mirno oral. Na naše vprašanje, kako se počuti, je začudeno odgovoril, da dobro. Pokazali smo mu kopijo časopisa »Giornale di Trieste«, v katerem je članek, ki se nanaša na njegovo žalostno smrt. Ko ga je prečital, se je veselo nasmejal in nam dejal: »Tisti, ki tako pišejo, so umazani in nepošteni ljudje. Jaz z ženo sem med prvimi volil.«

Ob povratku smo se ustavili tudi v Grožnjanu, kjer smo obiskali župnika Don Italo Brazzafolia, ki nam je dejal, da ni pokopal v Lubičih, ki spadajo pod njegovo župnijo, od 6. aprila nobenega človeka.

Mislimo, da to zadostuje. Naši bralci si lahko sami ustvarijo mnenje, do kake višine se je stopnjeval histeričen bes naših sovražnikov, ki skušajo oblatiti z neverjetnimi lažmi Ljudsko oblast, ki je do egle veliko zmago pri volitvah dne 16. aprila.

PRVI MAJ V TRSTU

(Nadaljevanje s 1. strani)

slovenskih, italijanskih, rdečih, tržaških ter raznobarvnih zastav fizikulturnikov. Prvi so nastopili pionirji, ki so želi med občinstvom splošno pohvalo, nato so nastopile še razne skupine mladincev ter članov OF, katere je množica nagradila z navdušenim ploskanjem. Med izvajanjem fizikulturnih nastopov je zadonela pesem »Svobodni hočemo resnico«. Po telovadnih točkah so sledile pionirske igre, potem pa koncert združenih pevskih zborov. Nastopilo je okoli 250 pevcev, ki so med drugim zapeli tudi nekaj partizanskih pesmi. Ob koncu je bil še nastop folklorne skupine, pri katerem je sodelovalo v narodnih nošah 70 plesalcev.

Pred zaključkom je tov. Petronio objavil rezultate prvomajskega tekmovanja.

Če pogledamo Trst in proslave prvega maja v ostalih predelih, e nam prikaže dokaj žalostna slika. Trst je imel kar pet prvomajskih proslav. Največje trge, kot »Unitas« in trg »Goldonia«, so klerofašistični oblastniki dodelili »Cameri del lavoro« in stavkokaške sindikalni organizaciji ACLI. Na teh prostranih trgih sta ti dve organizaciji zbrali le nekaj stotin ljudi. Obe zborovanji sta bili v znamenju izbruha šovinističnega besa. Kominformisti pa so imeli svoje zborovanje na trgu »Garibaldi« ob prečjšnji brezbriznosti poslušalcev do običajnih fraz, ki so jih trobili ti razbijalci tržaškega delavskega gibanja. Tržaški anarhisti pa naj bi imeli svoje zborovanje na trgu »Giuliana«. Tako so šovinistični oblastniki v Trstu pokazali svojo lojstrovino pri izvajanju preizkušene politike imperijalizma »Divide et impera«, na koliko delov je razdeljen tržaški proletarijat.

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Z OZEMLJEM MI NE TRGUJEMO

je izjavil maršal Tito inozemskim novinarjem

Predsednik zvezne vlade maršal Tito je imel 28. aprila konferenco s predstavniki inozemskega in domačega tiska. Odgovarjal je na vrsto vprašanj iz zunanje in notranje politike, ki so mu jih postavljali novinarji. Med drugim je tovariš Tito odgovarjal tudi na vprašanja

O PROBLEMU TRSTA IN O ODNOSIH Z ITALIJO

Na vprašanje dopisnika agencije France Presse, če še vedno meni, da vprašanje Trsta sedaj ni aktualno, kakor je izjavil pred kratkim v razgovoru z nekim angleškim novinarjem in glede na to, da je dan v zvezi s Trstom kasneje italijanski minister za zunanjo zadevo grof Sforza izjavil v Milanu, je maršal Tito odgovoril:

Se vedno stojim na stališču, da to vprašanje sedaj ni najaktualnejše. Grof Sforza me je s svojim nastopom še bolj prepričal, da to vprašanje za sedaj ni aktualno, ker je postavil take pogoje, na podlagi katerih ne moremo voditi direktnih pogajanj z njimi. Na drugi strani pa lahko izjavim, da je jugoslovanska vlada vedno pripravljena, da prične z italijansko vlado, če ona to želi, direktna pogajanja o rešitvi vprašanja tržaškega ozemlja, seveda na razumni podlagi.

Na vprašanje predstavnika agencije International News Service, kaj smatra za razumno podlago v zvezi s sporazumom med Italijo in Jugoslavijo glede tega problema, je maršal Tito odgovoril:

Menim, da je napravil grof Sforza napako, ko nam je ponudil trgovinske in druge sporazume za vse tržaško ozemlje. Gospodarski in drugi sporazumi so ena stvar, vprašanje ozemlja pa druga; z ozemljem pa mi ne trgujemo. Maršal Tito je pristavil, da jugoslovanska vlada s svoje strani ne predlaga nikakih pogojev za sporazum glede Trsta. Izjavil je:

Lani je bilo v tovarnah polovico manj nesreč kakor v letu 1935

Ljudska oblast in sindikalne organizacije so dosegle že velike uspehe v higiensko-tehnični zaščiti dela v rudnikih, tovarnah, podjetjih in ustanovah. V letu 1947 so popravili 17.346 higiensko-tehničnih naprav, v letu 1948 19.955, a lani 16.239. To so razne pomanjkljivosti, slaba zaščita pri strojih, nehijski prostori itd. V primeri z letom 1935 in letom 1947 se je število nesreč zmanjšalo za 25,4 odst., a v letu 1948 za 35,5 odst., lani pa že za 46,5 odst. Samo lani je bilo 21.582 posvetovanj in konferenc, na katerih so razpravljali o vprašanju zaščite delavcev v podjetjih in tovarnah.

Sedaj naj ukrepa italijanska vlada; mi se nismo oddaljili od sporazuma s Togliattijem glede načina, kako bi se to vprašanje najlažje rešilo. Na podlagi tega bi se lahko pričela pogajanja.

Dopisnik United Pressa je vprašal nato naslednje: Kakšne akcije izvaja sedaj italijanska vlada proti Jugoslaviji v svoji kampanji, da bi dobila celotno tržaško ozemlje. Tu ne mislim na propagando, ampak na natančno določene akcije.

Maršal Tito:

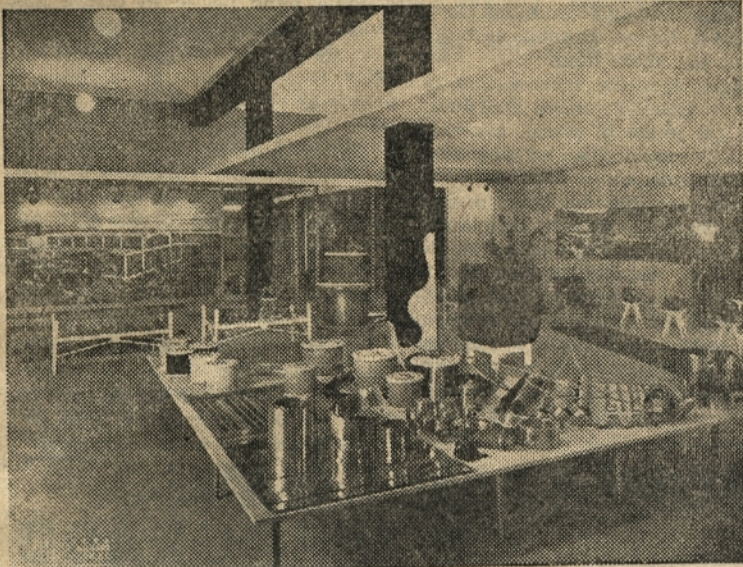
V kakšnem smislu? Razen propagande ne more delati ničesar;

izvaja lahko samo določeno diplomatsko aktivnost pri posameznih državah, da bi dobila podporo za svoje zahteve.

Dopisnik United Pressa: Ali oni izpolnjujejo svoje trgovinske obveznosti. Ali si prizadevajo, da bi blokirali Jugoslavijo, da bi tako preprečili uresničitev njenih trgovinskih stikov z drugimi državami?

Maršal Tito je nato odgovoril:

Tega doslej ni bilo mogoče opaziti. Mislim pa, da ne bi bilo niti pametno, ker so jim trgovinski stiki prav tako potrebni kakor nam. Mislim, da Italija glede tega ne bo šla po poti vzhodnih držav.

Pogled na Jugoslovanski paviljon Beneške razstave.

Jugoslovansko ljudstvo želi dobre odnose z italijanskim narodom

Maršal Tito je sprejel v sredo 36 zastopnikov bivših italijanskih partizanov, ki so se borili v Jugoslaviji in so sedaj prišli v želji vedeti resnico, na obisk v socialistično Jugoslavijo.

V prisrčnem pogovoru z njimi je maršal Tito med drugim izjavil:

»Naši ljudje, brez razlike, kot voditelji tako vsi ostali državljani naše socialistične države, gojijo do italijanskega naroda najtoplejše

Jugoslovanski delavci gredo na oddih

Da bi letos lahko čim več delavcev preživelo svoj dopust na morju in v drugih turističnih krajih, so že lani v jeseni in med zimo popravili in zgradili številne turistične objekte. V Opatiji so znatno zboljšali hotela »Palme« in »Kalina«, v Lovranu hotel »Park«, v Dubrovniku »Lapad«, na Makarski »Osejava« itd. Na Plitvičkih jezerih bodo letos odprli nove hotele in restavracijo prav na obalah številnih jezer. Ta kraj je najlepši turistični kraj v državi. Na Boračkem jezeru pri Sarajevu bodo letos povečali število hotelov, pod fotari, ki bodo poleg drugega imeli tudi moderne kuhinje in bo vsak lahko sprejel 60 gostov. Na Fruški gori, ki je vsa obkrožena z zelenimi gozdovi, so uredili nov turistični dom. S popravilom številnih hotelov, vij in z gradnjo novih se bo letos povečalo število postelj za 35 odst. Tako bo lahko v letošnji sezoni zvezno turistično podjetje »Putnik« razpolagalo z 10.000 posteljami dnevno. Poleg tega je za bolne invalide rezerviranih okrog 700 ležišč v najlepših hotelih v vseh turističnih krajih. S 1. aprilom so bili odprti že številni hoteli

simpatije. Zagotavljam vam, da kamor boste prišli, boste našli simpatije ne samo kot gostje iz sosedne države, temveč simpatije, ki so izraz priznanja sodelavcev velike osvobodilne vojne.

Vidite, naše ljudstvo smatra tudi danes, da so v Italiji in v drugih državah, ki delajo na isti stvari, se pravi, da se borijo za mir in okrepitev dobrih odnosov na svetu. Ko danes govorimo o odnosih med Italijo in Jugoslavijo, mislimo na odnose med ljudstvom in naprednimi ljudmi Italije in narodov Jugoslavije. Mi nismo v nobenem primeru spremenili svojega stališča do italijanskega ljudstva zaradi napadov, samovoljnega pisanja in obrekovanja reakcionarnih in fašističnih elementov in nam je sodelovanje z italijanskim narodom zelo drago.

Mi imamo edino željo, živeti z vsemi v miru in s svojim zgledom če je to mogoče, pomagati tudi drugim.

in domovi, med drugimi tudi 23 sindikalnih domov za oddih, v katerih je okrog 9500 ljudi. Za vsa dela za popravilo domov in hotelov med zimo je bil odobren kredit 350 milijonov din. Letos bo veliko število uslužbencev in delavcev preživelo svoj dopust v sindikalnih domovih oddiha brezplačno, drugi pa bodo plačali samo hrano. Centralni odbor Zveze sindikatov Jugoslavije je dodelil 12 milijonov din za pomoč tem domovom. Otroci delavcev in učenci v gospodarstvu pa bodo letos preživeli svoje počitnice v posebnih domovih, prav tako brezplačno. Stroške za to, ki znašajo okrog 2 milijona dinarjev, pa bodo nosili sindikati.

Kratke vesti

Predsednik jugoslovanskega gospodarstva sveta Boris Kidrič je bil odlikovan z redom »heroja socialističnega dela«. Boris Kidrič je tretja osebnost, ki je doslej prejela to visoko odlikovanje. Pred njim sta bila odlikovana z redom »heroja socialističnega dela« samo Moša Piade in maršal Tito.

V rotterdamskih ladjedelnih so dokončali novo jugoslovansko tovorno ladjo »Makedonija«, ki bo imela 9000 ton nosilnosti. »Makedonija« je ena izmed največjih jugoslovanskih ladij jugoslovanske trgovske mornarice se bo povečala do konca tega leta za približno 48.000 ton nosilnosti.

V ladjedelnici na Reki so te dni splovili 10 plovnih objektov po 24 do 50 ton, in sicer 4 plovne bagre za čiščenje in poglabljanje morskoga dna v lukah in 6 plovnih objektov za odvažanja materiala.

SPLIT. — Letos so začeli v Dalmaciji velika za zgradnjo šolskih poslopij. Samo v splitski pokrajini predvidevajo izgradnjo 139-ih šolskih poslopij. Veliko pomoč dajo člani Ljudske fronte, ki se v velikem številu udeležujejo dela za izvršitev te velike naloge.

PULJ. — V tovarnah in podjetjih v Pulju so letos proglasili 1478 udarnikov, ki predstavljajo avantgardo delavskega razreda tega mesta.

Podjetje »Zvezda Film« pripravlja nov film, sestavljen iz epizod iz življenja in dela članov uprave državne bezbednosti. Ta protivohunski film bo dokončan letos septembra meseca.

Sedem dni po svetu

OTTAWA. Organizacija jugoslovanskih izseljencev v mestu Seul Saint Marie v Kanadi je objavila resolucijo, s katero obsoja informbirojevsko protijugoslovansko propagando in v kateri izraža solidarnost jugoslovanskih izseljencev v Kanadi z Jugoslavijo.

SINGAPORE. Dne 28. aprila zvečer je neznanec vrgel proti guvernerju Singapora Gimsonu bombo, ki ga pa ni poškodovala.

PARIZ. V enem izmed največjih pariških kinematografov predvajajo jugoslovanski film »Zofka«, ki ga je sprejelo občinstvo s simpatijami. Tudi francoski kritiki so ga dobro ocenili.

LONDON. V Greenocku na Škotskem bodo obnovili poškodovane hiše komaj v tridesetih letih. Časopis Day Worker obžaluje nehijske okolnosti, v katerih živijo tisoči oseb in poudarja, da daje laburistična vlada prednost oboroževanju mesto izgradnji stanovanjskih poslopij.

PARIZ. Ob prisotnosti več tisoč komunistov in simpatizerjev iz severnih predelov Francije je francoska komunistična partija praznovala 50letnico rojstva svojega glavnega sekretarja Thoreza.

TOKIO. Na Japonskem je bila ustanovljena Ljudska demokratična stranka, nova japonska politična stranka, ki je nastala po združenju treh strank, demokratične, zadružniške in tako imenovane stranke novega političnega sveta. Ta stranka ima v poslanski zbornici 67 sedežev, v senatu pa 43. Program stranke predvideva opozicijo Yoshidovi vladi in sodelovanje s socialistično stranko.

SAIGON. Nagel požar je uničil okoli 1000 slamnatih hiš v mestnem predelu Phumy pri Saigonu. Pet tisoč ljudi je ostalo brez strehe.

PARIZ. Veliki francoski znanstvenik Joliot Curie je bil odstavljen iz funkcije visokega komisarja za atomsko energijo. Joliot Curie je član Komunistične partije Francije in vnet borec za mir, zato je razumljivo to dejanje francoske vlade.

Skupina francoskih atomskih znanstvenikov, med katerimi se nahaja znani učenjak Perin, so poslali francoski vladi protest proti temu dejanju.

DUNAJ. Na Dunaju je priredilo Avstrijsko-jugoslovansko kulturno društvo literarni večer, ki je bil v glavnem posvečen moderni jugoslovanski književnosti. Stirje znani dunajski igralci so brali in recitali dela Iva Andriča, Vladimirja Nazora, Otona Župančiča, Ivana Gorana Kovačiča itd.

Manifestacija prijateljstva s FLRJ na Dunaju

V soboto zvečer je več tisoč članov socialističnih organizacij defiliralo po znanem dunajskem parku Ringu z baklami in rdečimi zastavami ob vzklikih »Prijateljstvo«. Manifestacije, ki je tradicionalna na predvečer prvega maja, se je udeležila velika množica ljudi.

V govoru, ki ga je imel v Sankt Polsten v Južni Avstriji kancler Fiegl, je izrazil svoje zadovoljstvo za izjave, ki jih je dal pred nekaj dnevi maršal Tito v zvezi z Avstrijo. Sklep jugoslovanske vlade o vrnitvi naših vojni ujetnikov, je dejal Fiegl, je dejanje, ki da mnogo upanja za novo mirno dobo v odnosih med Avstrijo in Jugoslavijo.

Dvorec Schoen brun na Dunaju.

Semena moramo sami pridelati

Letošnja letina obeta prav dobro. Obilno deževje v mesecu aprilu je povoljno vplivalo na razvoj in rast vseh poljedelskih kultur. Na tgu je že prvi grah, sledile bodo ostale povrtnine. Kmet zadovoljno opazuje, kako je obilno poplačan njegov trud. Računa, koliko bo dobil za en ali drug pridelek. Le na nekaj vsakdo ne misli v tem času — na seme.

Sedaj je čas — v času razvoja rastlin, da mislimo, od katere sorte bomo odobrli za bodoče leto. Naše geslo naj bo: Semena moramo sami doma pridelati in to ne samo za kritje domačih potreb, temveč tudi za izvoz. Uvoz semen iz inozemstva je drag, povezan z različnimi težavami, z druge strani pa uvoženo seme ni vsakokrat priporočljivo, ker se vzgaja v drugačnih podnebnih in talnih razmerah, kot so naše. O tem imamo več bridkih izkušenj. Lansko in predlansko leto smo uvažali iz Italije seme kapsnic in paradižnika ter iz Jugoslavije nekatere sorte graha, ki se pa niso prav nič obnesle. Iz tega sledi, da moramo seme vzgajati v naših krajih. Vse možnosti so dane. Odkupne cene bodo take, da se bo vsakomur izplačalo pridelovati ga. V ta namen so bila izdana okrajem točna navodila. Določeno je bilo kaj in koliko semena mera vsaki okraj odnosno KLO odkupiti — plan odkupa semen. Glede količine semena ne bo nobenih težav. Več paznje in čuata odgovornosti pa se bo zahtevalo od strani naših KLO in zadrug glede sorte in kvalitete.

Kmečke komisije morajo takoj začeti s pregledom posevkov in odločati, kajtrj posevki so take kakovosti, da jih lahko pustimo za seme in kateri niso kvaliteto priporočljivi za to svrhu. Za seme lahko določimo le plodove, ki izvirajo iz zdravih, lepo razvitih in sortno čistih grmičev. Pri krompirjevih nasadih moramo takoj zalogičiti najlepše grmičje. Bolne (degenerirane) grme pa je najbolje, da takoj odstranimo z njive. Pri grahu in paradižniku bomo pustili za seme stročje in plodove, ki se razvijajo pri tleh. Napačno je puščati za seme plodove, ki nam ostanejo na rastlinah po že končani vegetaciji.

Zadruge, ki bodo odkupovale semena, morajo paziti, da bo seme čisto in suho. Vsaka vrečica mora imeti od zunaj in znotraj tablico s sledečimi podatki:

Ime in priimek in točen naslov proizvajalca ter sorto semena. Ker nimamo še dobro urejene semenške službe, se bomo pri nakupu največ oslanjali na zadrugi sektor in na vrtnarske ekonomije. Nujno je, da te brez odlašanja pristopijo h planski proizvodnji semen in to ne samo za svoje potrebe, temveč za splošnost.

Cimprej postanemo v tem pogledu

du neodvisni od inozemstva, čim prej bomo dvignili produkcijo do zaželjene višine. Devize, ki jih sedaj uporabljamo za semena, pa bomo uporabljali za ostalo blago, ki se pri nas še ne proizvaja ali se sploh ne bo proizvajalo.

Na delo tedaj in pristopimo k kontrahaciji semen pri zadrugah.

Le tako naprej zadrugi iz Pobegov

Se osem mesecev ni preteklo, odkar so se združili napredni kmetovalci iz Pobegov in Čežarjev v »kolektiv« in začeli skupno obdelovati zemljo. Klico novega življenja gledajo še danes nekateri po strani. Toda s svojim mišljenjem sami ne vedo kaj hočejo. Na njihove dvome odgovarjajo zadrugi, ki z delom. Čeprav so zadrugi iz Pobegov zaenkrat ustanovili kmečko delovno zadrugo drugega tipa, so si vendar kar hitro izbrali pot. To kažejo uspehi zadrug. Kov. K pionirjem v zadrugi moramo prištevati 30 malih kmečkih gospodarstev, ki so v začetku posedovali 60 ha zemlje, od te 40 ha orne in 20 ha pašnikov in gozdov, 25 glav goveje živine in 1 plug.

Zadruga v Pobegih ima veliko bodočnost v nadaljnjem razvoju. Iz dneva v dan izginjajo meje majhnih parcel in nastaja novo veliko in napredno gospodarstvo, skupna last zadrugnikov. Kakor se zadruga notranje krepi, tako hkrati raste in se veča. Ze po razmeroma kratkem času njene ustanovitve so zadrugi sprejeli v svojo sredo 19 novih članov, nekaj tudi iz bližnje vasi Čežarji. Danes ima zadruga 49 gospodarstev s 130 ha zemlje, 30 glav goveje živine in 6 plugov. Videti je, da zadruga ni zadostno povečala števila glav goveje živine, to pa zaradi tega, ker imajo večji del orne zemlje, pašnikov pa vsekakor premalo, to se pravi, da ne pridelajo dovolj živinske krme. Zato jim dela težave tudi pomanjkanje delovne sile, ker morajo delavci delati na polju. Sprevideli so, da bodo morali povečati število živine zlasti vprežne, kajti traktorja trenutno še nimajo. Zadrugi so razdeljeni v dve brigadi sposobnih delavcev, ki delata vsaka zase na razdeljenem zemljišču.

Kljub temu, da jim je povzročalo težave aprilsko vreme, ni bojazni, da bi zemlja ne bila pravočasno in po načrtu obdelana in posejana. To zadrugi ne skrbi, saj so z nekaterimi posevki celo preslegli setvenj plan na pr. pri grahu, ki ga že pobirajo, saj enju trt itd.

Nekaj drugega zadrugi bolj tare. V svoji sredi imajo tovariša Hermana Bembiča, ki se rad opije in dela takrat razdor med zadrugi. Tovariš Bembič je drugače

Vemo, da še letos ne bomo mogli odkupiti in doma pridelati vseh semen, ker je vzgoja nekaterih povrtnin, kot na pr. cvetače, zelja, povezana na nekatere ovire tehnične narave. Ali določiti se moramo in vzgojiti več kot dovolj semena vseh sort žitaric, krompirja, graha, paradižnika, radiča, solate, čebule, špinače, pese, korenja, detelje, lucerne in še nekaterih rastlin.

Dr. J

Kmetijski svetovalec odgovarja

VPRASANJE: Mogoče mi je zaradi vlažnega vremena letos plesen močno napadla vrtnice. Katero sredstvo mi nasvetujete proti tej bolezni?

ODGOVOR: Proti plesnobi, ki se je pojavila letos na vrtnicah, uporabljamo isto sredstvo, s katerim uničujemo plesen (oidij) vinske trte — žveplo. Boljše sredstvo pa je »žvepleno-apnena brozga«, katero napraviš na naslednji način: Vzemij četrt kg zmletga žvepla in temu primešaj četrt kg živega apna v prahu. To zmes skuhaj v treh litrskih vode. Med vrenjem (kuhanjem) zmes dobro mešaj. Brozga je pravilno pripravljena, če dobi zelenkasto barvo. Ko se tekočina ohladi in očisti, jo shrani v dobro zamašeni steklenici. To tekočino uporabljaš v 0,5 do 0,75 odst. raztopini. Na 100 litrov vode poj do tri četrt kg tako pripravljene tekočine.

VPRASANJE: Lansko leto mi je napadla trtne peclje in cvetje gosena rdečkaste barve. Opazil sem tudi, da so se ti črvički zapredli v pajčevinaste niti. Skropljenje z modro galico in žveplanjem ni zagleglo proti tem škodljivcem. Zaradi vlažnega vremena se bojim, da mi škodljivci tudi letos napadejo vinograd. Sosed, ki se bolj razume pri raznih boleznih vinske trte, mi je rekel, da se škodljivci imenuje »grozdni molj«. Svetujte mi, kako naj postopam proti temu škodljivcu, da se bom vedel ravnati?

ODGOVOR: Ni dvoma, da je napadej vaš vinograd lansko leto grozdni molj. Opravičen je obnem vaš strah, da se bo letos po-

novno pojavil ta neljubi gost. Kako zatiramo škodljivca? Ko začne trta cveteti, pridelejo iz razpoklin starega lesa ali kolov metuljčki, ki polagajo jajčka na zarod. Iz jajčec se izvalijo ličinke (gosnice), ki začno žreti peclje in cvetje. V svojo obrambo se ličinke (molji) ovijejo v pajčevinaste niti. Na trti ostane molj 4 do 5 tednov, nato si poišče zaklonišče med raskavo staro skorjo ali med razpoklinami v starih kolih. Tu se spremeni v bubo in s tem konča delovanje prvega zaroda. Iz bub izlezejo julija zopet metuljčki, ki polagajo jajčeca na grozdne jagode. Napadeni grozd začne gniti in če je v času razvoja druge generacije ugodno vlažno vreme, je škoda zelo občutna. Po končanem delu se gosnice druge generacije zabubijo in čakajo »vstajenja« v prihodnji pomladi.

Uničujemo škodljivca tako, da s posebno železno rokavico (rokavico Sabatè) ali z žično ščetko odrgnemo pozimi vso staro skorjo s trtnega debla. Metuljčke uspešno lovimo, če ob času njihovega letanja postavimo po noči po vinogradih svetiljke, okoli katere postavimo krožnike, napolnjene z vodo, kateri smo dodali nekaj olja. Metuljček leta okoli svetiljke in uto- ne v krožniku.

Najuspešnejše sredstvo pa je uporaba svinčevega arzenata. V 100 litrskih vode raztopimo 1 kg svinčevega arzenata in s tem škropilom škropimo trto. Lahko si prihranimo dosti truda, če arzenat dodamo raztopini modre galice, s katero škropimo trto proti peronospori. Skropiti moramo seveda pravočasno dokler se molji še niso skrili v pajčevinaste zapredke. Ker je arzenat hud strup, ga uporabljamo le za uničevanje prvega zaroda. Če bi z njim škropili pozneje, bi bilo nevarno, da pride strup v grozdjem v vino. Proti drugemu rodu pa rabimo za ljudi inžanir nevaren strup — tobačni izvleček.

VPRASANJE: V hiši, kamor sem se nedavno preselila, sem našla hudo nadlogo — ščurke. Ponoči ni varno pustiti nobene hrane zunaj. Mogoče ve vaš kmetijski svetovalec za uspešno sredstvo, kako se rešiti te nadloge?

ODGOVOR: Imamo več vrst zastrupljenih vab za uničevanje te golazni, priporočamo vam pa eno, ali ta je sigurna — prašivo »Pantakana«. Pri naših zadrugah imamo dovoljno količino tega odličnega jugoslovanskega sredstva, s katerim uničujemo vsako mrzlokrvno golazen (muhe, ščurke, stenice, uši, bolhe). Zadostuje, da potrosite pri spranjah in razpoklinah od koder mrčes prihaja, malo prahu Pantakana in rešeni boste vaše nadloge.

SPOMLADANSKO DELO V VINOGRADU

Vse obrača hrbet zemlji...

ni in zaničevan narod hlapcev in dekel, moramo skrbeti, da dobi delovno ljudstvo vsa poglavitna sredstva za izdelke in prideleke ali z drugo besedo: proizvajalna in drugo sredstva, ki so v zvezi s proizvodnjo in porazdelitvijo proizvodov (blaga) to je: industrijo, promet, trgovino, banke, zavarovalnice in drugo. Samo tako krepimo ljudsko inovino (premoženje) in s tem ljudsko oblast.

Za takšno gospodarstvo pa je treba sposobnih delavcev tako pri stroju in na zemlji kakor tudi pri upravi. Kapitalisti plačajo posebno dobre in izučene ljudi mnogo boljše kot ostale, ker vedo, da se jim to obilno povrne. Mi takih nimamo, vsaj ne v zadostni meri; nimamo jih, ker smo bili raja, določena samo za nižja, najtežja in najslabše plačana dela. Zato pa si jih moramo vzgojiti. Brez pouka in šole pa ne gre.

Trenutno smo v takem položaju, da se moramo zadovoljiti s tem, kar imamo.

Mogoče sta pri gotovem poslu zaradi nizke sposobnosti, namesto enega dva delavca. Kljub temu pa nismo v primerjavi s številom osebj, zaposlenega pod enakimi pogoji v kapitalističnem gospodarstvu, nič na slabšem. V kapitalistično gospodarstvo nismo imeli vpogleda in nismo mogli preceniti njegovega aparata, dočim je pri nas vse javno. Poleg te resnice pa je tudi tale: Nameščenci katerega koli podjetja ali ustanove niso ločeni od interesov skupnosti, ampak služijo samo njej. Za koga dela ta ali ona tvornica, trgovina, promet itd., ako ne za ljudstvo? Komu je namenjena zadruga? In uradi — ali ščitijo ljudske interese? Kjer koli in kar koli nekdo dela, vedno in povsod posveča svoje moči in sposobnosti vsemu delovnemu ljudstvu. Fa se vprašajmo, čese je nameščenec kapitalističnega podjetja, trgovine ali oblasti zanimal za interese delovnih ljudi? Ne trdimo, da gre pri nas vse gladko in bi se ne dogodila kaka krivica. A v

takih primerih ni krija Ljudska oblast, marveč posameznik s pomankljivim čutom dolžnosti in odgovornosti.

Prav zato je nujno potrebno, da mladina deluje in pomaga tam, kjer je trenutno najbolj potrebno, da se uči, usposablja in izpopolnjuje, da enkrat za vselej zdrobi onj občutek manjvrednosti in podrejenosti, ki starejši roč tako tlačijo. Mladina naj spozna resnico o svetu in življenju in iz tega razbere svojo življenjsko nalogo. Tako pripravljena se bo zavedala dolžnosti nasproti vasi in mestu ter ne bo obračala hrbta niti enemu, niti drugemu, ampak hkrati v službi obeh.

Je pa resnica, da takega načina življenja — trpljenja, skrbi in muk, kot je bilo doslej ne bo novi rod prinašal na vas. Uči se novih oblik in sredstev za lepše življenje in prijetnejše sožitje. Mladina vidi, da nas je kapitalizem dovolj razdobil in nam izpil najboljše sokove in nas oropal na te-

lesu in duši. Oropal nas je in kot v zasmeh pognal še v medsebojno borbo, da smo se kot izstradani volkov borili za oslavo senco. Mladina ve, da mora to umetno ustvarjeno pogubno delo zakletih sovražnikov vsega, posebno še slovenskega delovnega ljudstva enkrat prenehati in začeti složno delo na način, ki nam jamči napredek in blagostanje. Združevati moramo proizvajalna sredstva in delo ter deliti uspeh po socialističnem načelu: Delo in samo delo budi merilo za pravice (zaslužek).

Na ta način ne bo strahu, da bo zemlja ostala brez delavcev. Skupno delo na združeni (zadrugi) zemlji, boljše organizirano delo, višja splošna in strokovna sposobnost, uporaba strojnega orodja, kjer kolj je to le mogoče, da bo delo in trud skrajšalo in lajšalo ter povečalo pridelek — za to skrbi ljudska oblast in za to moramo skrbeti vsi.

Za te naloge se pripravljajo mladi »gospodje«. Čim bolj se bodo teh nalog zavedali, prej bodo tudi resnični gospodje, hočemo reči: samostojni in zavestni solastniki svobodne zemlje in virov njenega bogastva.

Partizani iz Strunjana na obisku v krajih kjer so za časa NOB prelivali kri

(Nadaljevanje)

Takoj po koncu smo za edli veliki karnion, ki nas je vozil čez težke vode proti zapadnemu delu Gorjancev. Bivši partizan iz Cankarjeve brigade, Savron Peter, je postal zelo živahen. S prstom je pokazal na grič, kjer je jurišal na belogardiste. Minule je sicer že nekaj let, odkar je Savron zapustil Gorjance, toda njemu je bilo vendar tako, kakor da hodi po dobro znanih domačih tleh! Ustavili smo se najprej v Podgradu ter krenili od tu peš v nekatere sosedne vasi. Fontanotovci so bili očitno nekoliko razburjeni! Pod Vinjo vasjo se je pokazala Pristava, odeta v bel plašč cvetočih jablan. Ko so bili tu Fontanotovci pozimi 1944-45 je Pristava tičala v globokem snegu. Vse tja do Novega mesta in čez se je raztegal velika bela odeja. Skoraj da nisi razčlil novomeškega cerkvenega topa, ki je štel visoko iznad jelk in smrek. Za hrano je tedaj predla trda. Dobrodošel je bil vsak krompirček in poskati ga je bilo treba včasih tudi stran Krke.

Ustavili smo se prav na robu vasi, tam kjer je hiša Drapovih in se pogled na široko odpira proti Novemu mestu. Nad vasjo, tja proti Beli krajini, je Gluha loza. Proti zapadu se lepo vidi Ljuben ter nižje doli vas Mraševo, kjer je padlo marca 1945 trinajst mladih Fontanotovcev. Mati Drapova je bila na pragu in gledala glasno družbo, ki se je bližala hiši. Mene in še enega je takoj spoznala. Bila je vsa iz sebe. Sin jo je vlekel za roko in govoril: »Pojdite no v hišo in poiščite kaj za naše stare znanke!« Mati Drapova je še vedno gledala in se ni mogla premakniti! Prijel sem jo za roko in dejal: »Kako se imate mati?« Tedaj je spregovorila: »Mi smo vas že čakali! Moj mož vas je imel tako rad! Sedaj ga ni doma! Kako mu

bo žal.« Postali smo kmalu zelo živahni in razgovor je tekel o vsem, kar je nekoga zanimalo. Opazil sem, da je njen sin postal postaven fant. Ko sem bil na Pristavi, mu je bilo morda trinajst let. Veselo me je potrepil in dejal: »Se vedno hranim smučke, ki ste mi jih dali pred odhodom iz Pristave.« Ozirom sem se v nizko izbo. Tista peč, ki je večkrat ogrevala premrzle ude, je še vedno stala na svojem mestu. Med tem se je skupina že razpršila po vasi. Fontanotovci so našli takoj svoje stare znanke. Truma otrok je pretekala vas in si domišljala, da se je dogodilo nekaj zelo važnega! Morda niso že dolgo videli tako velike družbe! Materi Drapovi smo obljubili, da jo bomo še poiskali, da bomo pisali ter pozdravili nekatere partizane, ki so pri njih prenočevali!

V Vinji vasi smo se povzpeli na pokopališče. Bilo je precej partizanskih grobov, toda le na enem je bilo ime padlega partizana. Stopili smo v bližnje župnišče, da bi kaj poizvedeli. Hišna je povedala, da župnika ni doma, da ima prav gotovo imena pokopanih partizanov. Bila je v zadregi. Eden izmed Fontanotovcev se je spomnil, da je tamkaj najbrže še vedno pokopan tovariš Betta, ki se je v Vinji vasi pozimi 1945, ponesrečil z Brenom. Glede partizanskih grobov nismo mogli ugotoviti nič točnejšega! V Podgradu smo zopet našli stare znanke. Savrona Petra so se domačini prav dobro spominjali. Vrnili smo se zatem v Novo mesto. Vdova Hrevatin - Hrvatič je bila že nekoliko nestrpna. Točno je vedela, da je njen mož, ki je bil pri zaščitni četi XV. Divizije, padel v Zužemberku. Pohiteli smo še z vožnjo v Zužemberk. Cela vrsta zgradb, ki nimajo gospodarske vrednosti ali so pa brez lastnikov, je še v ruševinah. Sledovi težkih

bojev so še vidni. Tudi tu je bilo mnogo povpraševanja. Vdova Hrevatin-Hrvatič je tudi sama iskala. Ustavili smo pred hišo Jalovšček Ane, ki je stala na pragu. Vdova je vprašala: »Morda vam je kaj znano o mojem padlem možu, ki je bil nekaj časa v tej vasi pri zaščitni četi XV. Divizije?« Jalovščkova je odgovorila: »Mnogo jih je padlo. Enega od zaščitne čete pa je rafal zadel ravno na vratih moje hiše. Bila sem tik za njim. Njegove zadnje besede so bile: »Sem Primorec in zapuščam ženo s tremi otroki!« Vdova je pobelдела in solze so ji stopile v oči. Partizan, ki je padel na vratih te hiše, je bil njen mož! Jalovščkova je še pojasnila, da so padlega Hrvatiča Strunjančani so se zanimali tudi za

skrili v bližnjem gozdu ter ga pokopali v skupnem grobu z osmimi partizani kmalu po odhodu Nemcev iz vasi. Na pokopališču smo poiskali skupni grob, na katerega je vdova položila šopek rož, ki jih je prinesla s seboj iz Strunjana. Bila je že noč. Vrnili smo se v Novo mesto. Grob moža vdove Petronijeve je precej daleč nad Jurno vasjo. Ni bilo mogoče do njega. Obljubili smo ji, da se bo drugič uredilo vse potrebno, da se poišče. Vdova Hrevatin-Hrvatič je bila potolažena. Našla je grob svojega moža. Morali smo v naglici povederjati in se pripraviti na povratek! V zgodnjih jutranjih urah smo se ustavili še za hip v Ljubljani.

Trubarja pred vhomom v Tivoli. Spomenik jim je ugajal. V kamen je vklesan preprost obraz, iz katerega žarita močnatost in neuklonljiva volja. Ogledali smo si tudi Valvazorja, Frešerna in Miklošiča. Bil je že čas odhoda in skupina je takoj pohitela v središče mesta! Vožnja nazaj v Strunjan je bila takaka, da se je vsakdo začudil, da je že doma. Med potjo so se vnele živahne diskusije o tem ali onem. Eni so govorili največ o minulih borbah, drugi pa o Litostroju. Vsi smo si bili edini v enem: kominformisti, ki blatijo FLRJ, so likvidatorji vsake revolucionarne borbe. Njihove nakane ne bodo uspele. FLRJ bo socializem zgradila! (Konec)

Za naše pionirje

ČEŽARSKI PIONIRJI IN ROŽINCA

Bilo je v času setve. Nekega dne so se pionirji iz Čežarjev zbrali in odšli k 86letni starki Rožinci. Rožince je bila šibka in boleha žena. Stanovala je malo pod vosjo v stari majhni hišici. Starka se je težko preživljala vse življenje. Okoli hiše je vsako leto sama ali pa ji je kdo pomagal obdelati tisto ped zemlje, ki jo je imela, da je pridelala vsaj toliko, da ji ni bilo treba beračiti. Otroci in tudi odrasli vaščani so jo vedno zaničevali, češ, da nima čiste pameti. Rožince je bila nervozna ženica in ker so vaščani tako ravnali z njo, jih ni imela rada.

Tisti dan, ko so jo pionirji obiskali, je bila Rožince dobre volje in tudi pionirji so jo pazljivo poslušali, ko jim je pravila pravljice. Tako jih je Rožince zadržala neka jčasa. Pionirji so postali nemirni, sami niso vedeli kaj jih teži na srcu. Ze prejšnji dan jim je pionirka Tilja rekla, naj je več ne zaničujejo, ker je stara, pač pa naj ji raje okopljajo vrt in posadijo krompir, ker sama ne more.

Med tem časom je pionir Lucian Kocjančič globoko premišljeval, kakar je odločno rekel: »Pionirji, pojdimo po motike, da bomo skopali Rožinci vrt.« Vsi so za hip uihnili. »Da,« so nato moško vsi pristali in so stekli domov. Tudi pionirke so prinesle nože in košare, da bodo narezale in potem posadile krompir.

In glej, kako že vsi skrbno delajo. Eni kopljejo, drugi delajo razore, tretji delijo gnoj, pionirke radijo in zagrebajo. Pioniri Lucian, Marij in Silvan krepko udarjajo z motikami ob trdo steptano zemljo. Vsi so delali do večera in se veselo vračali domov. Tudi Rožince je bila hvaležna pionirjem. Res so ji opravili veliko dela ka-

terege sama ne bi zmogla več dni. Čežarski pionirji niso pomagali samo Rožinci, temveč so pomagali in še pomagajo graditi zadrugi dom in delajo na cesti. Na šolskem grafikonu je to najbolj razvidno. Vsi tekmujejo, kdo bo napravil več prostovoljnih ur. Pionir Lucijan iz četrtega razreda je napravil že 25 ur udarniškega dela. Za njim ne zaostajata niti pionirja Silvan in

Kancijan, ta sta opravila tudi že vsak po 23 ur. Ne pozabljajo niti na prvomajske aje, ki se jih vsake jutro eno uro pred poukom učijo. Skupno so ustanovili tudi šolsko zadrugo, katere prav dobi deluje. Čežarski pionirji pa ne bodo ostali pri tem. Nadaljevali bodo po tej poti in tako s svojim delom dali zgled ostalim pionirjem v našem okraju.

KAJ DELAMO pionirji iz Strunjana

Učenje, to je prva naša naloga. Zato smo si tudi v našem tekmovalstvu med 15 točkami, postavili prvo učenje. Izdali smo STENCAS kjer smo vsi priobčili članke in razili naše želje po znanju. Med mnogimi točkami pionirskega tekmovalstva smo pionirji organizirali nabralno akcijo, da obdarimo naše bratce v gluhonemnicah v Fortorožu in malčke v Jaslih v Kopru. V Strunjanu so vse družine z nami

vred čutile dolžnost, da poskrbijo tudi za naše sirote, ki jih je vojna oškodovala. Darovali smo 2.500 din 140 jajc in še veliko sladkega kruha. Sirote so nam izrazile veliko hvaležnost.

Ogledali smo si že tudi tovarno Arrigoni. Sedaj vemo kako izdelujejo škaflice. Polnijo ji hz ribicali, nalijejo z oljem in zapro. Najpridnejšo delavko pa smo obdarili.

Doma zbiramo vsak dan stare železo, steklo in kosti.

Zelo smo veseli in ponosni, da smo izpolnili naš prvomajski tekmovalni načrt.

Za časa NOB oborožene — danes delovne Brigade.

Kako se hranijo rastline?

Potom najmanjših korenin, imenovanih kapilarnih) cevčic vsrkava rastlina iz zemlje vodo in rastlini neobhodno potrebne hranilne snovi: dušik, fosfor, kalij in apno. V vodi raztopljene omenjene snovi, potujejo skozi korenine in deblo proti vejam, po teh pa naravnost v liste. Na listih dobro razvidne žilice so poslednji odcepki cevčic, katere dovajajo hranilne snovi in vodo iz zemlje v liste. Vsako živo bitje potrebuje zraka za dihanje. Tako uporabljajo tudi rastline zrak, oziroma njegov kisik. Vsi dobro vemo, da je glavni sestav vseh rastlin voda in oglje, ki ga pridobivamo iz lesa. Kje dobiva rastlina snovi, iz katerih nastaja oglje? Iz zraka vsrkava ob enem s kisikom tudi tako zvani — ogljikov dvokis. To je oni strupen plin, katerega živali izdihavajo in ki je nastal kot tvorba pri prenosovanju (čiščenju) krvi v pljučih. Rastline vdihavajo (vsrkavajo) ogljikov dvokis iz zraka skozi majhne, s človeškim očesom nevidne odprtine (usteca), katerih je ti-

soče in tisoče na vsakem listu. Listi torej vsrkavajo glavno hranilno snov, ogljikov dvokis, a istočasno izdihavajo (izpuščajo) vodeno paro. Da rastline izdihavajo vodo, se vsak lahko prepriča, ako pokrije s stekleno posodo katero koli rastlino. Na notranji steni posode se bodo v kratkem času nabrale vodne kapljice. S tem, da rastline vsrkavajo človeku tako škodljivi ogljikov dvokis, čistijo zrak. Zato je v gozdu ali v njegovi bližini tako sveži zrak. Prekomerno vodo, ki jo človeški organizem izločuje potom pljuči, potu ali sečnega mehurja, izločujejo rastline potom majhnih ustec na listih. Iz tega sledi zaključek, da dobimo v drevesnem listu organe, ki odgovarjajo ustom in pljučem pri živalih. Omeniti moramo, da tudi rastlinske korenine potrebujejo pri svojem rastu zraka, zemlji pa je zrak potreben za razkrajanje gnojil in drugih zemeljskih spojin v bolj elementarne (enostavne) snovi, ki jih lahko rastline vsrkavajo. V močvirnatih zemlji, kjer voda one-

mogoča dostop zraka do korenin, rastline ne uspevajo. Omenili smo vlogo zraka in vode v prehrani rastlin. Sta še dva važna faktorja, brez katerih ni mogoče rastlinam živeti: svetloba in toplota.

Kot rabi človek svetlobo, tako jo rabijo tudi rastline. Pravo hrepenenje po svetlobi je najbolj razvidno pri rastlinah, katere rastejo v temi. Krompir n. pr. požene klice proti odprtini, od koder prihaja svetloba. Sadno drevje ne da nikdar zaželenega uspeha ali dobička, če je pregosto posajeno. O važnosti toplote v rastlinskem življenju pa ni potrebno sploh govoriti. Pomanjkanje toplote zaustavi v zimi rast vsemu rastlinstvu.

Omenili smo vse glavne pogoje, ki so neobhodno potrebni rastlinam za življenje: zrak, voda, toplota in svetloba, ter glavne hranilne snovi: dušik, kisik, fosfor, kalij, apno in ogljikov dvokis. Kako pa rastline vse te snovi presnavljajo?

Glavno vlogo pri presnavljanju, to je pri spreminjanju omenjenih snovi v škrob, olje, sladkor itd., igra listno zelenilo. Vsak list ima namreč posebno stanišče sestavljeno iz drobnih, s prostim očesom nevidnih zelenih zrnc, katere imenujemo — klorofil.

Listno zelenilo (klorofil) ima to čudovito lastnost, da pod vplivom sončne svetlobe pretvarja v listih omenjene snovi v škrob (moko). Ponoči se škrob v listih topi in odhaja po posebnih cevčicah do odrejenega mesta, kjer ostane kot rezervna hrana (seme, sadeži) ali pa služi za izgraditev novih rastlinskih organov (listi, veje, korenine).

Rastline, katere nimajo listnega zelenila n. pr. gobe, rastejo dobro tudi v temi, ali ne morejo same presnavljati. Hranijo se na račun že od drugih rastlin prebavljene hrane. V listih najdemo torej ne samo usta in pljuča, nego tudi želodec in srce rastline. Zakaj tudi srce? Ker so tudi v rastlinskih listih zbiraajo sokovi, imenovani rastlinska kri — in od tam odhaja preko posebnih cevčic krvne žile! V razne organe rastline, kot odhaja iz srca kri na vse strani po človeške m. telesu. O tem se prepričamo, če spomlad odrežemo na pr. vejico trte ali kakega sadnega drevesa. Trta solzi, pravijo naši kmetje in ta sok ni drugo kakor linfa ki se pretaka navzgor do listov ali pa v listih predelana hrana, ki se pretaka kamor je potreba.

Voda in v nji raztopljene snovi (snovi, katere ostanejo v pepelu ko rastlina popolnoma zgori) od-

hajajo iz zemlje do listov po posebnih cevčicah, katere se nahajajo pod drevesno skorjo v lesnem delu rastline. Obdelana hrana pa se pretaka iz listov v že omenjene dele rastlinskega organizma po cevčicah, ki so v ličju med drevesno skorjo in lesom.

Ce izrežemo v obliki prstana na bilo katerem drevesu drevesno skorjo vse do lesa, listi ne bodo zaradi tega oveneli. Narobe, če pa izrežemo par cm lesa, listi takoj ovenejo. Zakaj? Ker smo z odstranitvijo zunanje dela lesa uničili cevčice, katere dovajajo vodo in hranilne snovi iz zemlje v liste. Listi ne dobijo hrane in rastlina usahne.

Tudi z nekaterimi barvami lahko dokažemo našo trditev, ker ostane pobarvana le zunanja stran lesa in nikdar ne liče ali skorja. Če pa izrežemo na drevesu v obliki prstana drevesno skorjo in liče do lesa, opazimo čez nekaj dni, da se na gorenji strani zareze napravi nabreknilo. Zakaj? Ker smo prerezali cevčice ličja, katere dovajajo hrano navzdol proti koreninam, kar povzroči zastoj hrane in omenjeno nabreknilo. Korenine ostanejo na ta način brez hrane, ne morejo se pravilno razviti in rastlina se v kratkem času posuši. (Nadaljevanje sledi)

Pomen ljudske tehnike

Tehnika je velikega pomena za človeštvo in dandanes stoji znanost že tako visoko, da se je z najnovejšimi izsledki ogromno obogatela. Tehnika. Kultura in tehnika kažejo splošno izobrazbo nekega naroda. Država, ki hoče postati avtoritativna — če ima kajpak vse možnosti za to — mora stremeti predvsem za tem, da obogati in razširi tehnično znanje in da ga predvsem popularizira. Ljudske množice se morajo zavedati, kaj pomeni tehnično močna država in jo morajo podpirati v njenih težnjah za čim popolnejšo izobrazbo tehničnih izumov in iznajdb.

Predvsem pa je to pereča naloga socialističnih držav, kot tudi držav, ki gradijo socializem. Tega se vodstva in narodi teh držav prav dobro zavedajo. Vse mlade novo nastale demokratične države si predvsem prizadevajo izpopolniti tehnike, jo propagirati in dvigniti na raven onih, pri katerih se je začela tehnika razvijati že pred sto leti. Novi pogoji, v katerih se razvijajo te države, so najboljši porok za uspešnejšo izvršitev te naloge.

delo. Toda kmalu smo našli prostor na izpraznjenem podstrešju našega šolskega poslopja, in profesorji, ki so se za mlade organizatorje posebno zavzeli, so kaj kmalu dobili najnujnejše orodje in material za gradnjo in kmalu smo pričeli z delom kljub mnogim drugim težavam in neprilikam, ki so nas ovirale pri delu. To so bili predvsem mali prostori. Toda močna volja zmaga vse. Danes je Klub ljudske tehnike v Piranu lahko zgled vsem našim tovrstnim organizacijam. Steje 120 članov, in mnogo gostov je v njem. Dobiva naročila od vseh strani in jih tudi strokovno izvršuje.

Za prvomajski praznik dela imajo obširen program, katerega pa bodo prav gotovo tudi izpolnili in s tem dokazali, kaj je mogoče napraviti, če ima človek količjak dobre volje in le malo zanimanja. Na paradi 1. maja bodo nastopili s svojimi jadralnimi modeli, katerji, hidroavijonom in gliserjem ter drugimi izdelki. Tako bodo počastili velik praznik vsega delovnega ljudstva.

Ljudska tehnika v Piranu daje,

kakor vidimo, veliko pobude tudi ostalim krajem, kjer so organizirani enaki krožki in tečaji. Pomembnejši so v Strunjanu, Bujah in Koprju, pa tudi po vaseh so se pričeli mladi in stari zanimati za stvar. Tako vidimo, kako en sam zgled privlači, zato moramo ustvariti čim več klubov po manjših krajih. Kjer so že, pa moramo poglobiti njihovo delo, saj s tem pomagamo državi in koristimo sebi. Naša naloga naj bo torej: Vsi v Ljudsko tehniko!

Sedeu Dušan

„Celine“ so pričakovali nekateri sergašani

Marec 1949. Zapadne sile so predlagale, naj bi STO pripadalo Italiji. Ta predlog je imel velik odmev v veliki hglavahi iz Sergaš. Tudi v Trstu je bilo ogromno veselje esulov, posebno tistih iz Sergaš. Povrniti bi se morali v Istro. Stvar je bil agotova. Celine so hoteli zase. B. Za njihov sprejem je bilo posebno v eSergašah dobro pripravljeno. Pri Bijanku so pripravili 40 krožnikov in začeli kuhati pashašuto. Vse je bilo v največji tajni, toda babe so vse izklepetale iz samega navdušenja. Ko je bilo vse pripravljeno, so zvedeli, da ne bodo prišli, zato jih je žalost objela, pashašuta pa se jenajbr že kuhala. Niso pa zato jokali, ampak so letos po volitvah prerokovali, da bodo prišli petega maja, toda tudi sedaj nič. Ali ne gre res slabo tem Sergašanom, ki imajo tako bujno domišljijo. Pred in po volitvah so se debele glave na tiho posvetovali, kaj pa so sklenile ne vemo, toda tisto komaj slšno sikanje v Lazu pod Baredami le nekaj pomeni, ker je bilo to sikanje od najdebelejših glav, ki se večkrat tako sestajajo.

V zadnji številki je bila v predzadnjem stavku imeniska pomota. Pravilno se glasi Marija Parentočka in ne Marija Truska. b

Radio Jugoslovanske cone Trsta

Spored oddaj od 6. 5. do 10. 5.

Poročila v slovenščini vsak dan ob 7.00 (ob nedeljah ob 7.30) 13.00, 19.30 in 23.05.

Poročila v italijanshini vsak dan ob 6.45 (ob nedeljah ob 7.15), 12.45, 19.45 in 23.00.

Poročila v hrvaščini vsak dan ob 18.45.

Pregled tiska v slovenščini vsak dan ob 14.45.

Pregled tiska v italijanshini vsak dan ob 14.30.

Politične aktualnosti v italijanshini vsak torek, sredo, četrtek in petek ob 18.30.

Jutranja glasba vsak dan od 6.30 do 6.45 in od 8.15 do 7.30 (ob nedeljah od 7.00 do 7.15 in od 7.45 do 8.15).

Zaradi tehničnih ovir izide ta številka našega tednika samo na šestih straneh.

Nadaljevanje načetih člankov bo v prihodnjih številkah.

SOBOTA, 6. 5. 1950

12.00 Opoldanski koncert. 13.15 Glasbene slike, 13.45 Gospodarski pregled (ital.). 14.00 Zabavni spored izvaja mali ansambel Radia Ljubljana p. v. Alberta Jermola. 17.30 Pester popoldanski spored. 18.00 Pionirska ura (ital.). 19.45 Liszt: Ogrska fantazija za klavir in orkester. 20.00 Hrvatski kulturni pregled. 20.30 Hrvatske pesmi, 20.45 Politični pregled (slov.), 21.00 Ve-

Radia Ljubljane, 17.45 Popevke ob spremljavi veselega kvinteta, 18.00 Ljudska univerza (ital.), 18.15 Schubert: Kvartet v d-molu »De-klica in smrt«, 19.45 Kulturni pregled (slov.), 20.00 Opera.

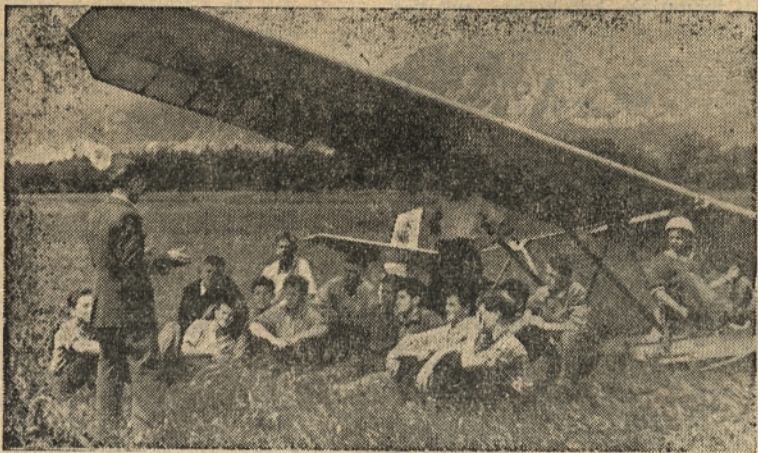
SREDA, 10. 5. 1950

12.00 Opoldanski koncert. 12.30 Poje Trentinski pevski zbor, 13.15 Solistična glasba, 13.45 Gospodarski pregled (slov.). 14.00 Poje »Fantje na vasi«, 13.00 Z našim ljudstvom (ital.), 19.15 Iz Čajkovskijskih del, 19.45 Skerjanc: Koncertino za klavir in orkester, 20.00 Operetna in filmska glasba, 20.30 Radijski obzorjak 1950 (ital.), 20.45 Chopinove klavirske etude, 21.00 Slušna igra (slov.), 23.00 Iz življenja jugoslovanskih narodov (hrv.), 22.20 Lahka orkestralna glasba.

Uspehi prvomajskega tekmovanja

Udeležitev pri prostovoljnem delu v tem tekmovanju, ki so delali na raznih objektih dela našega okraja je bilo skupno 11.509, in so napravili 74.269 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 1.481.380 din. Ob zaključku prvomajskega tekmovanja je Okrajni odbor SIAU podelil najboljšemu kolektivu in organizacijam prehodne zastavice. Prvo prehodno zastavico je dobila osnovna organizacija SIAU Baredi, ki je v tekmovanju dala največ prostovoljnih ur v razmerju s prebivalstvom drugih baz SIAU. Pri gradnji nove ceste, ki pelje v Baredo, so vložili 1671 prostovoljnih ur.

Krajevni odboru Puče dode-

Kot že rečeno se to tiče vseh držav, prav tako tudi socialistične FLRJ; v nekaterih ozirih še bolj. Jugoslavija ima mnogo razvojnih možnosti. Po narodnoosvobodilni borbi se je otrsela vseh svojih zajedalcev in parazitov — kapitalističnih družb, ki so izsesavali njeno kri. Pred jugoslovanskimi narodi se je odprla nova pot — pot neslutnega razvoja in napredka. Jugoslovanski teritorij hrani ogromno naravnih bogastev, ki so kot življenjski sok potrebna za razvoj ljudske tehnike. Ogromni so njeni zakladi baksa, svinca, antimona, železa, bakra, rjavega premoga; pa tudi lesa nam ne manjka. Ljudska oblast se svojih nalog prav dobro zaveda in dela z vsemi silami, da povzdigne narodno blagostanje, za kar pa je predpogoj močno razvita tehnika, ki jo povsem upravičeno lahko imenujemo ljudska tehnika, saj je v remisiji last vsega ljudstva.

Del jugoslovanske skupnosti je tudi Istrsko okrožje, saj prebiva tu isto ljudstvo, ki se je skupaj z jugoslovanskimi narodi borilo za svoje pravice in torej z vsem pravom zahteva, da živi in dela v sklopu nove socialistične Jugoslavije. Država, ki hoče stopati vzporedno z neko drugo, mora imeti vsaj približno isti gospodarski sistem. Močna Jugoslavija bratsko pomaga našemu okrožju. Da bi to obrodilo čim lepše sadove, smo prilagodili tudi mi svoje gospodarstvo njemu, kar se posebno odraža v enoletnem gospodarskem planu.

V okviru enoletnega plana je tudi tehnika, ki pa mora postati last širokih ljudskih množic, da bo upravičen njen naziv — ljudska tehnika. Da bi ti načrti postali čim prej dejstvo, je osnovna organizacija — Klub ljudske tehnike. Prvi se je temu pozivu k sodelovanju odzval Piran, in sicer Pomorski tehnikum. Dne 15. decembra 1949. je bil v kinu »Italija« ustanovljen občinski zbor Kluba ljudske tehnike pomorskega tehnikuma v Piranu.

To je bil sicer težak začetek, kajti mladi ljubitelji tehnike so se morali boriti z mnogimi administrativnimi in materialnimi težkoti. Ni bilo prostorov, niti orodja, ki je nujno potrebno za tako

FIZKULTURA

Velika zmaga kolesarjev PROLETERJA IZ KOPRA v Beogradu

Ob priliki 1. maja je kolesarska zveza FLRJ organizirala tekmo v treh etapah: Beograd—Subotica, Subotica—Borovo in Borovo—Beograd za skupnih 450 km. Tekme so se poleg najboljših jugoslovanskih, udeležili tudi kolesarji koprškega PROLETERJA in tržaškega VELO-CLUB-a s COLJO in FONTANOTOM na čelu.

V vseh treh etapah so se naši kolesarji odlično izkazali. Zmagali so s Fontanotom v prvi in s Coljo v drugi etapi.

Oglejmo si malo potek etap. V prvi etapi, ki je bila razdeljena na dve poletaji, so skušali pri Novem Sadu zbežati Sellier, Bat, Davidović, Drljačić in Colić, ki so v kratkem času pridobili okrog 500 m. Toda ostali niso na to mirno gledali in 30 km pred ciljem so že prve dohiteli. Takrat pa so zbežali Fontanot, Sironi, Borsi in Petrović in obdržali pridobljeno razdaljo do Subotice. Tu je Fontanot prvi prispel na cilj pred Sironijem in Borsijem. Po 1 minuti so dospeli vsi ostali s Poredskim in Coljo.

Najvažnejši trenutek druge etape je nastal takoj po štartu, ko je rumena majica Fontanot imel defekt. Kot da bi bili dogovorjeni so zbežali Colja, Poredski, Polak in Varga, ki so prevozili ostali del proge sami in si nakopičili nad 8 minut razlike. Na cilju v Borovu je Colja premagal Poredskega, Polaka in Varga, tako so se tudi uvrstili.

V zadnji etapi Borovo—Beograd, dokler niso dospeli na novozgrajeno avtocesto so bili še vsi skupaj. 50 km pred ciljem pa sta se odtrgala iz skupine brata Bat in Mauri, ki so s silovito naglico pridobili

takoj nad 1 minuto pred ostalimi, ki so se prepozno zavedali, da je poizkus pobeglih resen. Od ostalih so se odtrgali še Fontanot, Della Santa in dva druga in tik pred ciljem dohiteli Mavrija. Ostalsi so dospeli na cilj po dobrih 2 minutah.

Plasman 3 etape je bil sledeči: 1. Bat B., 2. Bat M., 3. Fontanot, 4. Mauri, 5. Della Santa itd.

Končni plasman po treh etapah: 1. POREDSKI, 2. COLJA (Proleter), 3. Varga, 4. Polak vsi s časom zmagovalca, 5. Fontanot, 6. Della Santa (Proleter), 7. Brajko (Proleter), 8. Rinaldi, 9. Kuret.

Končni ekipni plasman: 1. PROLETER (Colja, Della Santa in Brajko), 2. Slovenija, 3. Trst.

der sobotni večer (slov.), 21.30 Igra zabavni orkester, 22.00 Feljton (ital.). 22.15 Večerni koncertni spored.

NEDELJA, 7. 5. 1950

8.15 Iz slovenskih orkestralnih skladb, 9.00 Kmetijska ura (slov.), 9.30 Kmetijska ura (ital.). 10.00 Folklorna glasba, 10.45 Oddaja za Bujščino, 11.15 Fester solistični spored, 11.45 Našim ženam (slov.), 12.00 Glasba po željah (slov.), 13.15 Mladinske skladbe, 13.30 Pionirska ura (slov.), 14.00 Glasba po željah (ital.), 17.00 Oddaja za podeželje; nastopi pevski zbor iz Peči pri Gorici, 19.45 Nekaj Chopinovih skladb, 20.00 Poje zagrebški vokalni kvintet, 20.20 Simfonični plesi, 21.00 Odlomki iz Verdijevih oper.

PONEDELJEK, 8. 5. 1950

12.00 Opoldanski koncert, 13.15 Pevski koncert Vuge Justine, nato lahka glasba, 13.45 Jezikovni pogovori (slov.), 14.00 Paganini: Sonata za kitaro — izvaja kitarist Stanko Prek, 17.30 Sportni pregled (slov.), 18.00 Glas mladih (ital.), 18.15 Iz opernega sveta, 19.45 Slovenske narodne pesmi, 20.00 Beethoven: Simfonija št. 3 (Eroica), 20.45 Iz Tržaškega ozemlja (slov.), 21.00 Vesele ura (ital.), 21.45 Napoletanske pesmi.

TOREK, 9. 5. 1950

12.00 Opoldanski koncert, 12.30 Igra vaški kvintet, 13.15 Iz zbirke novih plošč, 13.45 Kulturni pregled (ital.), 14.00 Koncert orkestra življenje.